

داکتر سید عبدالله کاظم

2 جون 2016

به مناسبت تجلیل از یکصد و بیست و چهارمین سالگرد تولد اعلیحضرت امان الله شاه غازی

مردم افغانستان از خورد تا بزرگ میدانند که "طاق ظفر" در پغمان قرار دارد و نشانه ای از یک افتخار بزرگ تاریخی ملت قهرمان افغانستان است که به تصویب آرای ملت حین اولین لویه جرگه افغانستان در جلال آباد در زمستان سال 1301 شمسی به تقدیر از خدمت بزرگ اعلیحضرت امان الله شاه پس از اعلام استرداد استقلال کامل کشور بنا نهاده شد. اینکه چرا محل اعمار این طاق ظفر نمون در نزدیکی قریه ای بنام "ده زرگر" در پغمان تعیین گردید و چرا در یک محل مناسب در داخل شهر کابل ساخته نشد، سؤالیست که شرح ذیل به آن پاسخ میدهد:

"ده زرگر" پغمان جایی است که شهزاده امان الله پسر دوم امیرحبیب الله خان سراج الملت والدین در شب پنجشنبه مورخ دهم برج جوزای سال 1271 شمسی از بطن ملکه سرور سلطان ملقب به "علیا حضرت" - صبیۀ لویباب شاغاسی شیردلخان بارکزائی چشم به جهان گشود.

استاد عزیز الدین وکیلی فوفلزائی - مورخ و مستند نویس کشور درباره محل تولد شهزاده امان الله شرحی دارد، دلچسپ به این زعم که: در قرب ده زرگر شخصی بنام حاجی اسدالله باغ و قلعه ای داشت که در سال 1308 قمری (1270 شمسی) در بدل باقیات او از طرف دولت ضبط گردید. علیا حضرت که آب و هوای پغمان را در ایام تابستان خوش داشت، تصمیم گرفت جایداد حاجی موصوف را به پول شخصی خود از دولت خریداری کند و آنرا به اقامت گاه تفریحی خود مبدل سازد.

سال بعد وقتی مرض مهلک "هیضه" [استفراق و اسهال شدید] در شهر کابل شیوع یافت و هرروز به تعداد تلفات آن افزوده می شد، علیا حضرت سرور سلطان که باردار بود و انتظار طفلی را داشت، خواست برای مدتی تا رفع مرض به آنجا رود. حوالی شب دهم جوزای سال 1271 شمسی (مطابق 1309 قمری) فرزند برومند کشور شهزاده امان الله در همین قلعه به دنیا آمد.

شهزاده امان الله پس از شهادت پدر در شکارگاه لغمان، بروز جمعه مورخ 9 حوت 1297 شمسی رسماً اعلام پادشاهی کرد و هنگامیکه لباس نظامی برتن داشت و تاج سلطنت را بر سر می گذاشت، شمشیرش را از نیام بیرون کشید و خطاب به ملت گفت: «ملت عزیز من! من این لباس سربازی را از تن بیرون نکنم تا که لباس استقلال را برای مادر وطن تهیه نسازم! من این شمشیر را در غلاف نکنم تا که غاصبان حقوق ملت را به جای شان نشانم!»

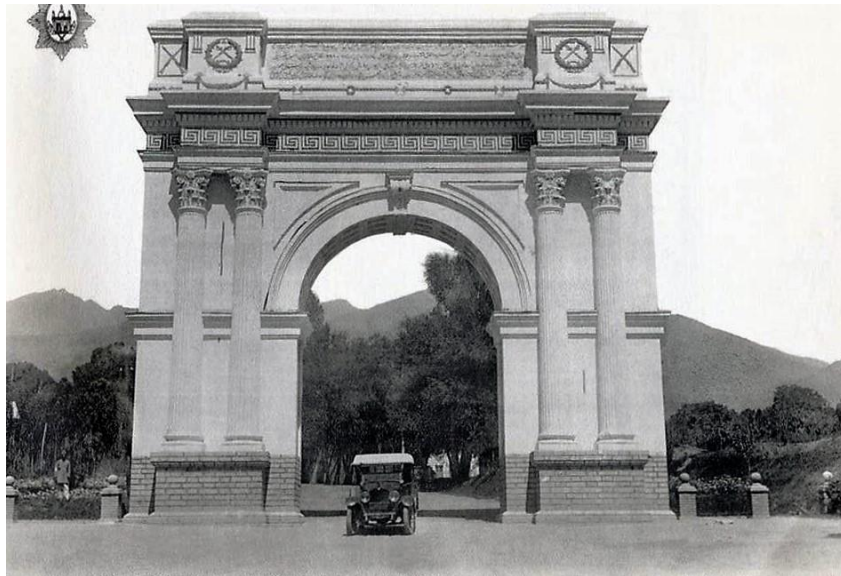
او با همین عزم راسخ، شهامت و درایت قابل وصف علیه انگلیس ها اعلام جهاد کرد، تا آنکه به آنچه در روز اول به ملت وعده داده بود یعنی استرداد کامل استقلال کشور، آنرا از طریق نظامی و سیاسی

د پانو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلین په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پاډوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

بدست آورد و افغانستان را بتاريخ 28 اسد 1298 شمسی (2 اگست 1919 میلادی) به حیث یک کشور مستقل در امور داخلی و خارجی رسماً اعلام کرد. "طاق ظفر" - این بنای باشکوه، یادگاری از این رویداد بزرگ ملی است که کار اعمار آن پس از تصمیم لویه جرگه سال 1301 آغاز و طی دو سال به پایه اکمال رسید. در ماه سرطان 1303 هنگامیکه لویه جرگه بزرگ پغمان در حال تدویر بود و به تعداد 1054 نفر از وکلای مردم و بزرگان قوم و مامورین دولت به غرض اشتراک در این مجلس تاریخی به پغمان گرد آمده بودند، بروز پنجشنبه مورخ 19 سرطان (10 جولای 1924م) در حضور پادشاه افتتاح گردید.

(نمای اصلی و اولی "طاق ظفر" : این عکس بعد از اکمال ساختمان آن در سال 1303 گرفته شده است)

متن کتیبه حک شده در سنگ که بر قسمت بالائی طاق ظفر نصب گردیده بود:

«به تقدیر مظفریت و تذکار جانبازیهای یگانه نخبه ء آمال افغانیان و قهرمان قوم پرست با وجدان الغازی الاعظم اعلیحضرت امان الله خان که از بدو جلوس خود جهت تحصیل حیات باشرف و امحای زندگانی منفور ملت عزیز خود اعتصام آزادی مغضوبه و استرداد حقوق مشروع جامعه افغان را بعهده غیرت گرفته و متعاقباً در سایه حدت عزم و قیام فوق العاده خویش تا 28 اسد 1298 استقلال تامه افغانستان را حصول نمود. این بنای مفخرت احتوا که شاهد بعث بعدالموت مان است، در صیقلیه پغمان مینو نشان بنام طاق ظفر بنیاد کرده شد و نیز اسمای سامی همان جوانان سرفروش که در طی اثبات فداکاری و جدیت شهید راه استقلال و حریت گشته کارنامه های مقدس خود شان را سرمشق حیات ما و اولاد آنها گذاشته اند، در حواشی این رواق ثبت گردید تا آئینهء صحنه خونین مجاهدین و تاریخ سربازی های شهریار شجاعت قرین ما بوده برای آئینه اخلاف افغانستان محرک غلیان قومی و تازیانه غیرت ملی باشد.»

د پانو شمیره: له 2 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

میناره یادگار اهل معارف در زادگاه شاه:

در همین آوانیکه کار اعمار "طاق ظفر" در جریان بود، اهل معارف نیز کتیبه ای را ترتیب دادند و اقدام کردند تا در قرب این طاق، یک میناره کوچکتربه یادگار محل تولد شاه غازی به پول اعانه شان ساخته شود و کتیبه یادگاری در آن نصب گردد که میناره مذکور نیز همزمان با ختم کار طاق ظفر به پایه اكمال رسید.

متن کتیبه :

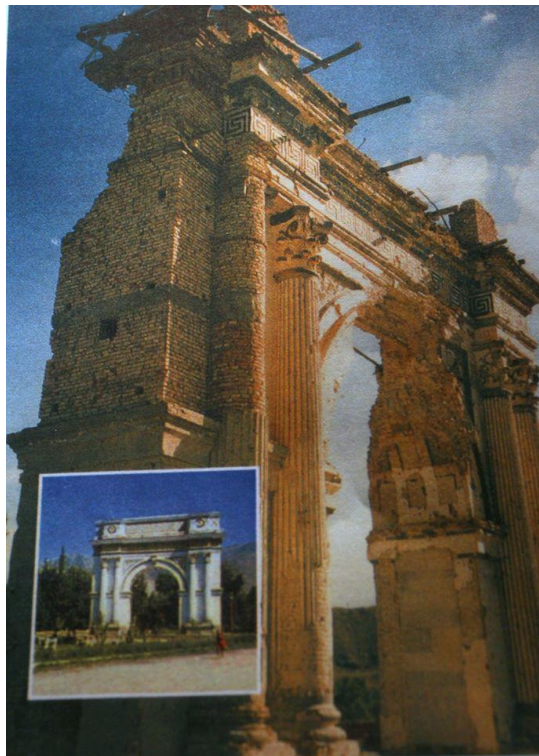
«این تذکار سعادت و یادگار شهامت در این زمین بیاد روز مولود آن رهنمای راه ترقی و مقتدای معركة استقلال چتر ارتقا زده که خاک پاک این مولود از ریاحین بخشی وجودش حیات بیزی میکند و از فیض قدومش طراوت انگیزی یعنی قهرمان معركة روز نو و شهسوار میدان اقبال امیر معارف سمیر المجاهد الغازی اعلیحضرت امیرامان الله خان ابن اعلیحضرت امیر حبیب الله خان شهید ابن اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان مرحوم که علم و ثروت در عصرش توأم رسیده و تمدن و ترقی باین عهد کمر خدمت بست. چون مرکز قوای جامعه از طاقت این بخت جوان نیرومند گردید، ما زمره فدائیان وطن از متعلمین و معلمین و مامورین معارف برای تأیید مولود مسعود شاهانه که لیل پنجشنبه پنجم ذیقعدہ سنه 1309 هجری [قمری] به منزل حاجی اسدخان قریب دره زرگر واقع پغمان به وقوع آمد، این یادگار را با نشان معارف در مقام هذا رکز و ثبت نموده برای آیندگان خود این خاطره استقبال و مولود استقلال را یادگار گذاشتیم.»

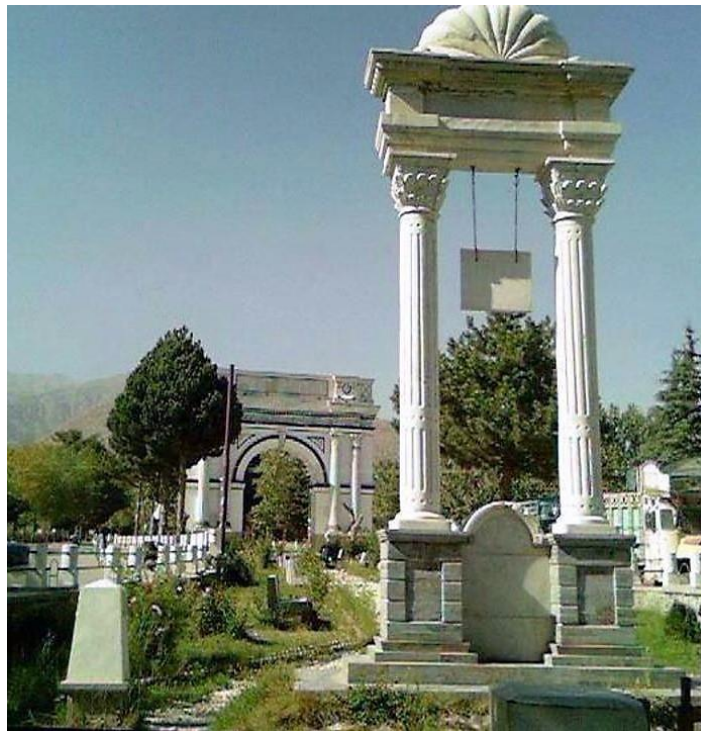
(نمای اصلی میناره اهل معارف قبل از تخریب)

د پانو شمیره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکي په خیر و لولئ

(نمای از ویرانی طاق ظفر در اوایل سالهای دهه 90 میلادی)

(نمای از طاق ظفر و میناره یادگاری اهل معارف پس از ترمیم)

د پانو شمیره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په خیر و لولئ

بازسازی طاق ظفر توأم با یک کمبود بزرگ:

به اثر علاقمندی مردم و حملیت مالی یک مؤسسه کمک رسانی خارجی بعد از سال 2005 تصمیم برآن شد تا این بنای پرافتخار و تاریخی کشور باز سازی شود و سنگ های درهم فروریخته میناره یادگار اهل معارف را نیز دوباره به شکل قدیمی آن روی هم گذارند و به نحوی ترمیم کنند که اینکار نیک را هرکی به آن دست همت داده بود، خدای بزرگ خیرش دهد. آنهائیکه طاق ظفر را با میناره اهل معارف به نحوی باز سازی کردند، فقط کوشیدند تا بنا را چنان شکل دهند که از دور شباهت تام با نمای اصلی آن داشته باشد، ولی به زیبایی و ریزه کاری های اولی آن که یک اصل مهم در ترمیم آبدات تاریخی محسوب میشود، چندان توجه نکردند. اگر به عکس ها دقت شود، چشم های تیزبین تفاوتها را به وضاحت دیده میتوانند.

نگاه دقیق بر منظر طاق ظفر پس از بازسازی در عکس های بالا و مقایسه با عکس اصلی کمبود یک اصالت بزرگ و مهم تاریخی را نشان میدهد: کتیبه ای که در روی سنگ حک شده و بر بالای طاق نصب شده بود، دیگر از میان برداشته شده و بجای آن چند سمبول تزئینی بی معنی و فاقد ارزش را جاگزین کرده اند. متنی که نه تنها زیب و زینت اصلی آن طاق بود، بلکه اهمیت و ارزش تاریخی آنرا بیان میکرد و موجب مباهات و افتخار ملت افغانستان بود، آنرا از بین برده اند که اینکار اگر عمدی صورت گرفته باشد، یک خیانت به تاریخ وطن است و اگر روی نارسائی های تخنیکی شده باشد، لازم است تا مقامات رسمی کشور، بخصوص وزارت اطلاعات و فرهنگ بزودی ممکنه این نقیصه را مرفوع ساخته و کتیبه را بر طبق اسناد تاریخی آن دوباره تهیه و بر جایش نصب نمایند، در غیر آن همچو اغماض یک گناه و حتی یک خیانت جدی محسوب شده و قابل باز پرس قانونی خواهد بود.

(من از بیگانگان هرگز ننالم ++++ که بامن هرچه کرد، آن آشنا کرد)

با اتحاف دعا بروح قهرمان بزرگ ملی شاه امان الله غازی و جمله مردان غیور و پاک نهاد و شهدای گلگون کفن راه آزادی کشور، روح شان شاد و نام نامی شان زنده و جاویدان باد!!

(پایان مقاله)

د پاڼو شميره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولئ